

Злагода Ольга Валеріївна,
доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3105-2551>

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ситуація яка склалася після 24 лютого 2022 року потребує, формування психологічної підготовки оперативних працівників Національної поліції України і є не від'ємною частиною для вирішення оперативно-розшукових завдань в умовах воєнного стану.

Згідно з Указом Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» [1] у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, на підставі пропозиції Ради національної безпеки і оборони України, відповідно до пункту 20 частини першої статті 106 Конституції України, Закону України "Про правовий режим воєнного стану", наказів Міністерства внутрішніх справ, Національної поліції України, поліцейські разом з іншими органами виконавчої влади України повинні здійснювати заходи та наповнюються повноваженнями, необхідними для забезпечення захисту безпеки населення, інтересів держави та оборони України в цілому.

Відповідно до закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» у статті 1 зазначається, що завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [2].

Вирішення зазначених питань нерозривно пов'язане з проблемою емоційного напруження при вирішенні оперативних завдань, які пов'язані з високим рівнем небезпеки для оперативного працівника і в цілому для поліцейських.

Незвичні умови несення служби, повітряні тривоги, загроза використання поліцейськими балістичної зброї призводять до фізичної втоми, психологічного виснаження, професійного вигорання, емоційних зривів, панічних атак тощо. Тому через це виникають певні

психологічні труднощі в несенні служби, виконання своїх службових завдань і посадових обов'язків, знизилась професійність та бажання їх виконання загалом.

Необхідно пам'ятати, війна проходить не лише на фронті, війна практично проходить всередині кожного із нас, як фізична так і психологічна.

В умовах воєнного стану в діяльності Національної поліції України важливого значення набуває психологічна підготовка особового складу, професійна тренованість та згуртованість виконання службових завдань. За високої психологічної підготовленості поліцейських до дій в умовах воєнного стану навіть раптове, не прогнозоване виникнення надзвичайних ситуацій не поставить органи Національної поліції у складне становище [3, с.256].

С.В. Асямов та Ю.С. Пулатов визначають, що психологічна підготовка працівників поліції – це спеціально організований, цілеспрямований процес впливу на працівників з формування, розвитку та активізації необхідних якостей, що зумовлюють ефективне виконання оперативно-службових завдань[4]. У загальній психології, навчання визначають як вид практичної діяльності, який є пізнавальним процесом засвоєння людиною соціального досвіду [5, с. 288].

Т.В. Фролова зазначає, що психологічну підготовку можна визначити як багатовекторний комплекс заходів, спрямований на формування у поліцейських наступних професійно важливих якостей:

- 1) психологічної урівноваженості;
- 2) емоційно-вольової загартованості;
- 3) вміння долати страх та інші негативні психічні стани;
- 4) вміння адекватно реагувати на психологічні і фізичні навантаження;
- 5) вміння не розгубитись в екстремальних ситуаціях;
- 6) психологічну готовність миттєво та рішуче використати і застосувати табельну зброю, спецзасоби та заходи безпосереднього фізичного впливу до осіб, які злочинно посягають на права і свободи громадян [6, с. 345].

На даному етапі навчання, психологічна підготовка могла б бути реалізована за рахунок насичення занять психологічним змістом, що досягається за допомогою таких прийомів:

- прискорення темпу діяльності, скорочення темпу виконання завдань;
- вирішення завдань при дефіциті інформації, створення обстановки протидії з наявністю елементів підвищеної відповідальності і ризику;
- введення у заняття неочікуваних перепон і ускладнень;

- постановка завдань, що потребують самостійного вибору рішення з кількох можливих варіантів;
- постановка завдань, які потребують взаємодії і взаєморозуміння.

Даний шлях досить плідний, хоча він не може повністю замінити професійну психологічну підготовку як самостійного напряму формування та удосконалення професійної майстерності, спрямованого не тільки на тренування професійно важливих якостей, але й на досягнення майбутніми оперативними працівниками органів Національної поліції достатнього рівня психологічної компетентності.

З урахуванням обставин які виникли в даний час в Україні, спонукає до розв'язання ряду питань щодо організації психологічної підготовки, а саме необхідно створити систему психологічного забезпечення діяльності органів Національної поліції. Така система передбачає сукупні узгоджені зусилля спеціальних психологічних підрозділів, науково-дослідних установ, навчальних закладів та практичних органів по таких основних напрямах:

- професійно-психологічна підготовка оперативних працівників органів Національної поліції;
- професійний підбір та професійний відбір фахівців для навчання і роботи в органах Національної поліції України;
- психологічна реабілітація оперативних працівників, що постраждали при виконанні службових обов'язків, піддалися професійній деформації під час воєнної агресії російської федерації;
- надання консультативної психологічної допомоги керівному складу практичних органів, підрозділів та навчальних закладів.

Підводячи підсумок, доцільно зазначити, що психологічний стан оперативного працівника Національної поліції відіграє ключову роль у його діяльності. Він є тим самим регулятором поведінки у воєнний час, який слід напрацювати під час підготовки та навчання поліцейського і подальшим аналізом виконаного завдання. Розвиток емоційного інтелекту, здатність розуміти та керувати своїми почуттями, оволодіння навичками саморегуляції стане у нагоді оперативному працівнику Національної поліції України під час несення служби в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України №64/2022 від 24.02.2022 // База даних «Законодавство України» / ВР України. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397> (дата звернення 14.04.2023).
2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року // ВВР. – 1992. - №22. – Ст. 303 із змінами,

внесеними 28.01.2021. Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення 14.04.2023).

3. Склад О.С., Бойко Х.О., Сизихін С.В. Важливість психологічної підготовки поліцейських для вирішення тактично-оперативних завдань в умовах воєнного стану // *Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану. Харків, 2022.* – С.255-258.

4. Асямов С. В. Професійно-психологічний тренінг співробітників ОВД / С. В. Асямов та Ю. С. Пулатов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://promoestate.com.ua/yurpsy/help/bib/tren/02.htm>

5. Загальна психологія: Підручник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Либідь, 2005. –464 с.

6. Фролова Т.О. Особливості професійної психологічної підготовки працівників Національної поліції України до дій в екстремальних умовах // *Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України. Харків, 2019.* – с. 345–349.

УДК 159.98:351.749:355.318.1(477)

Іванова Олена Вячеславівна,

начальник відділу психологічного забезпечення
департаменту персоналу ГУ Національної гвардії України,
кандидат психологічних наук, доцент;

Бурденюк Віталій Валерійович,

старший офіцер служби психологічного супроводження
службово-бойової діяльності відділу психологічного забезпечення
департаменту персоналу ГУ Національної гвардії України

ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення, що постали перед силами безпеки та оборони України в тому числі й Національною гвардією України, виникають відносно нові виклики та завдання перед психологами силових структур. Відносно нові тому, що достатню кількість часу країна перебуває в режимі війни. За останній рік змінилася інтенсивність бойових дій, кількість залученого особового складу та довжина лінії зіткнення. Однак не дивлячись на кількість змінних перед фахівцями постають нові виклики та завдання. Разом із умовами змінюються вимоги щодо застосування сучасних методів та підходів виконання завдань та роботи з особовим складом силових структур, зокрема від спеціалістів різних напрямків - розвитку та удосконалення